

2015 весна № 2(89) Рік XXIV

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,

Ватра

ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"

(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Христос Воскрес!

Воскресіння 2015

Перейти плачем забуті стежки
через пусті криваві Донбасу степи
знайти там солодку тишину
і громничну свічку запалити
Свято Великодне пізнати втомлене
і освятити дороги
де москаль хрестами креслить
і молоде життя гасить
і сіяти спокій в очі сумлінням
через брудні кремлівські шиби
де путлер циганством
розтинає очі
правду давить
кров проливає
на землі Русі святі
краплями сліз
душа моя широко відкрита
отямлена губкою з віцтом
а москалі кричать
побіда побід!!!
в кашлю кричать ЗМІ
решткою дихання
Пробудьтеся
завтра бо
Воскресіння Христове!

Олександр Маслей

Об'єднання лемків

бажає Вам
радісних Великодніх Свят
Миру в родинах
смачного свяченого в
лемківських кошиках
моліться проти війн
щоб нечестиві зрозуміли
що Христос всім волю дав
Воскресінням Своім!

**Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!**

На 2015 рік припадає:
120 років з дня народження Епіфанія Дровняка;
200 років з дня народження о. Михайла Вербицького -
творця музики до державного гімну України.

Календар вибраних подій, організованих
Об'єднанням лемків в 2015 р.:

120 роковини Никифора - Епіфанія Дровняка -
Горлиці (20 травня), Криниця (21 травня);
XXV Лемківський кermеш в Вільхівці - 23-24 травня,
XXXIII Лемківська ватра в Ждини - 17-19 липня,
Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях - запрошат
в свої пороги без цілий рік.

„Меншинна” управа

По різних куточках світа зме розсіяни. Велика частина нашого суспільства проживат на західних землях Польщи. Одтамаль гідні членів Головної управи Об'єднання лемків. Тож пришов час перший раз в історії ОЛ зорганізувати виїздове засідання Головної управи «на Заході». И так 28 березня 2015 р. в приміщеннях Українського ліцею в Лігници на нас, членів ОЛ «з Гір», ждали колеги з Лігници, Любіна, Польковиц, Олави и Вроцлава. Ради-зме били той стрічи, бо, як ся потім вказало, мали они для нас вшитких прекрасну несподіванку. На Управу загостили представники національних и етнічних меншин, яки тепер з нами живут на Заході, а колиси били нашими сусідами в рідних селах Лемківщини. До «круглого стола» засіли з нами: Мірослав Димітрак - представник ромской меншини, Анна Лязарек и Агнешка Вуйцік - представнички жидівської меншини, Юрген Гретчель - місцевий німецький газда, а тіж Юрій Павлици и Богдан Пецушок - представники місцевих органів Об'єднання українців в Польщи.

Член Головної управи ОЛ Олександр Маслей зачитав подячни слова для наших гости, за то, же не дали ся придусити, же гідні підносять голову, як и ми, нащадки депортуваних русинів з Лемківщини. Того дня, разом під таблицьом, присвяченом вигнаням з Рідних Земель в 68 юж річницю акції «Вісла» поклали-зме квіти и хвилином мовчання вшанували-зме тих, котри постраждали в наслідку той варварской війскової операції. Як легко нам ту било усвідомити собі, же зме єднако терпіли, же гнеска ми меншини жиєме з травмом по депортаціях, коли одбєрали нам гідність, нищили нашу ідентичність.

Дякуєме вам, пане Юргєне за ваши чудови розповіди о простих німцях з Польщи, німцях бездержавних, цмонтерях зрівнаних з земльом, бо то так, кєд би-сте оповідали о нас лемках, циганах, жидях...

Щиро дякуєме пані Анні Гаврильчак-Маланчак - Директорці Ліцею за тепле прийняття, ей присутність и волю надалі співпрацювати заради нашої лемківської громади, молоді, нашої інтелігенції, без котрої життя українців в Польщи не мало би свого гнешнього кольориту.

Еміль Гойсак

Зміст:

Календар подій ОЛ

„Меншинна управа” - Е. Гойсак	3
Священик, композитор М. Вербицький - М.Горбаль	4
Церкви на західних землях - А. Вєв'юрка	6
Благодійна поміч Україні - К.Довгань-Доманьська.....	8
До 70 річниці закінчення II світової - А. Вєв'юрка....	9
Ювілей шляхетної ініціативи - Л.Тилявска	10
О котиках, ватрянках... - В.Гойсак	12

Як зме колядували

А што чути на Антоничівці Лігниця Стоднівка

Наши люде - Ольга Гіба	17
Презераме стари фотографії і документи	18
З мойой полицки	20
Вертайме до давних імен - А.Вєв'юрка	21
З домашньої аптечки - А.Шкурат	22
До 70 річниці закінчення II світової - А. Вєв'юрка....	23
Лемківська хроніка	24

Блог. www

Христос Воскрес!

❖ На обкладинці: *Писанки лемківської майстрині Ольги Гіби.*

❖ Фото: *Адам Вєв'юрка, Славко Гойсак, Наталія Гладик, Бартек Келтика, Мілько Гойсак, Ксеня Довгань-Доманьська, Ольга Гіба, Оля Бунзило, Вікторія Гойсак, Богдан Бухта, Андрій Сивец.*

Зліва (верхній ряд): Мірослав Димітрак, Андрій Климаш, Юрген Гретчель, Юрко Лабівський, Штефан Лукачин, Адам Вєв'юрка, Богдан Пецушок, Олександр Маслей, Іван Олійник, (нижній ряд): Юрій Павлици, Агнешка Вуйцік, Анна Лязарек, Марія Келєчава, Еміль Гойсак, Анна Гаврильчак-Маланчак, Юстина Тутко-Баб'як, Маргарита Ціхонь

С

вященик, композитор Михайло Вербицький

До 200-ліття від дня народження та 150-ліття з часу першого виконання українського національного Гімну «Ще не вмерла Україна»

Михайло Вербицький народився 4 березня 1815 р. у селі Явірник Руський на Перемишльщині. Його батько, греко-католицький священик, декан Бірчанського деканату, у цьому селі душпастирював.

Тягар життєвого хреста маленький хлопчик відчув ще за день до свого народження: 3 березня в родині померла старша дитинка. А тому вже 5 березня, новонароджене немовля охрестили і теж назвали Михайликом (друге ім'я – Лев). Хрестили Михайлика-Лева аж чотири хресні пари.

Помилково вважають, що Михайло Вербицький народився в Улючі, куди батько Михайла Вербицького був скерований на душпастирську службу у п'ятсотлітній дерев'яній церкві. Про те, що він народився саме в Явірнику Руському, збереглися у Львівському центральному державному архіві метричні записи – про його народження і хрещення. Через п'ять років там, в Улючі, у Вербицьких народився ще один хлопчик, Володислав, але вже в 10-літньому віці Михайло став сиротою – помер батько. Двійко дітей взяв на виховання їхній родич, єпископ Перемишльський Іван Снігурський. Спочатку хлопці вчилися в гімназії, а згодом у ліцеї. Музичну освіту Михайло здобув у дяківській школі у Перемишлі.

Перемишль в першій половині XIX ст. був центром українського національного відродження в Галичині. Тут зібралася когорта людей, які культивували українське життя: Лаврівський, Левицький, Снігурський. Останній заснував друкарню, а 1818 р. – вчительський інститут, який готував дяків для церков і вчителів для руських шкіл. При катедральному греко-католицькому соборі Івана Хрестителя був хор (в якому співав Михайло) і

діяла музична школа європейського рівня (там Вербицький навчався). Тут працювали запрошені чеські музикознавці. Хлопець виховувався на творах братів Гайднів, Моцарта, до Перемишля надходили з Росії музичні церковні твори, зокрема Д. Бортнянського та М. Березовського – українських зачинателів церковного хорового співу.

У Перемишлі Михайло закінчив 7 класів гімназії, відтак став студентом Львівської духовної семінарії. У Львові прожив 13 років – до 1846-го.

«Це був важкий для нього в побутовому значенні період. Вимоги життя в семінарії були дуже суворі. Там культивувався аскетичний спосіб життя, а натура Вербицького була творча. Сталось так, що після 2-го курсу він одружується. Це було в 1838 році. Через певний період народжується син Іван. Однак семінаристи не мали права бути одруженими, йому довелося перейти на екстерн, але трагедія його переслідувала, бо до року після народження першого сина вмирає його дружина. І цей 34-річний чоловік залишається із немовлям на руках. Оскільки він став вдівцем, то за канонами семінарійного життя мав право продовжити навчання», – розповідає голова львівського Товариства «Надсяння» Володимир Середа.

У Львові Михайло Вербицький починає серйозно займатися музикою, опановує техніку гри на гітарі, яка стала його улюбленим інструментом, а згодом створює підручник для навчання гри на гітарі, пише п'єси для цього інструмента. Однак через життєві скрути він був змушений двічі залишати семінарію.

У 35 років він таки закінчив духовну семінарію, вдруге одружився та був висвячений на священика. Народжується ще один син. «І знову доля була до отця Вербицького невблаганна. Через вісім років помирає друга дружина, і вже до кінця свого життя він виховував цих двох хлопців самотужки. Вони вийшли в люди, один із них був професором в Бродівській німецькій гімназії», – розповідає В. Середа.

У 1852 р. о. Михайло Вербицький одержав парафію в селі Млинах Яворівського повіту, де служив Богові і людям аж до смерті. Ще й досі збереглася та дерев'яна церковця, в

якій він своїм чудовим голосом відправляв Святу Літургію, а млинівські парафіяни горнулися до свого пароха, любили й шанували його, бо був він священиком за покликанням. Захоплення музикою не згасало в ньому. Будучи священиком, він писав Літургійні композиції. І які! — «Єдиновірний Сине», «Святий Боже», велично-пафосне «Алилуя», яке в народі називають козацьким, «Отче наш», причасний «Хваліте Господа з небес», «Ангел вопіюще» та інші. Писав отець Вербицький і світську музику. Він — автор багатьох музичних творів на народні мелодії, полонезів,

вальсів, вступів до вистав, на слова М. Шашкевича, Ю. Федьковича та І. Гушалевича, і все це творив він на селі, де до кінця свого життя не мав піаніно, а використовував тільки стару фісгармонію.

Наприкінці життя Михайло Вербицький захворів на рак язика. Композитора прооперували у Львові, але невдало. Він працював, навіть перебуваючи у львівському шпиталі. Останні дати на музичних творах Михайла Вербицького підписані 1870 роком, за лічені місяці до його смерті.

Своєю кантатою «Заповіт» на слова Тараса Шевченка отець Михайло Вербицький відкриває нову епоху в розвитку хорової музики в Галичині. Цей прекрасний музичний твір він призначений для соліста, двох хорів — мішаного і чоловічого, та симфонічного оркестру. Ця кантата вперше була виконана на Шевченківському концерті у Львові у 1868 році (Перший у Галичині концерт на честь Тараса Шевченка відбувся в Перемишлі в 1863 році). Михайло Вербицький — автор музики українського національного Гімну «Ще не вмерла Україна». Згадаємо, як він створювався.

Наприкінці 1863 р. у львівському журналі «Мета» (№ 4), присвяченому пам'яті Тараса Шевченка, виходить підбірка Шевченкових віршів під заголовком: «В своїй хаті своя правда, і сила, і воля». Підбірку відкривав вірш «Ще не вмерла Україна» (без підпису авторства). Чи справді не було відомо, хто справжній автор, чи з якихось міркувань його не було вказано? — У 1863 р. в Російській імперії (а Павло Чубинський, автор вірша, був її підданим) появився циркуляр Валуєва, і журнал «Мета» став таким, який на теренах Російської імперії було заборонено поширювати. Сам Чубинський відбував покарання (сім років заслання) в Архангельській губернії.

Цей вірш, який по духу був Шевченковим, припав отцю Михайлові Вербицькому до вподоби як своїм високопатріотичним змістом, так і легкостю форми. Спочатку композитор представив цю пісню як солоспів і сам виконав її на сходах гімназійної «Громади» в Перемишлі. А щоб усі члени «Громади» могли цю патріотичну пісню бадьоро співати, то він зробив з неї хорову композицію.

10 березня 1865 р. в Перемишлі вперше відбувся творчий вечір української громади, приурочений до другої річниці смерті Кобзаря. Організатором і ведучим вечора був Анатоль Вахнянин (співорганізатор і перший голова товариства «Просвіта»).

Концертна частина закінчувалася виконанням пісні «Ще не вмерла Україна» на слова, як вважалося, Тараса Шевченка. На концерті був присутній старенький перемишльський єпископ УГКЦ Тома Полянський (Посол Галицького станового сейму (1847) і Галицького крайового сейму (1861—

1869)). З глибокою побожністю він поблагословив і композитора, і його твір. Була це знаменна подія.

До самої смерті (7 грудня 1870 р.) отець Михайло Вербицький міг вважати, що вірш «Ще не вмерла Україна» належить Тарасу Шевченку. Адже тільки у 1885 р. у Львові у збірнику пісень під назвою «Кобзар» було надруковано текст цієї пісні з нотами, і підписано, що слова — Павла Чубинського.

Свого часу твір «Ще не вмерла Україна» був гімном Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки. 1939 року — конституційно, хоч і недовго, був гімном Карпатської України. За комуністичного режиму слова «Ще не вмерла Україна» могли призвести до сумних наслідків. То й не дивно, що ім'я Михайла Вербицького було призабуте. Однак лихоліття, що знищили стільки пам'яток нашої культури, не торкнулися автографа автора музики. Рукописний текст цього твору (слова і музика) зберігається у рукописному відділі Наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України у Львові.

Марія Горбаль

Використана література:

1. Герета Микола. Михайло Вербицький — священик, композитор (<http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=522>)
2. Мельник Ігор. Іван Гушалеви́ч — автор першого гімну галицьких русинів (<http://zbruc.eu/node/16238>)
3. Овсяник Юлія. Драма й успіх отця Вербицького (<http://zbruc.eu/node/33403>)

Лемківски писанки в Гожові

Об'єднання українців у Польщі і Об'єднання лемків, управи гуртків в Гожові та Любуский музей ім. Яна Декерта організували 43 Загальнопольський конкурс писанок ім. Михайла Ковальського. В конкурсі взяло участь 18 авторів, котри прислали 122 писанки. Жирі конкурсу признало перши нагороди в різних техніках Олександрі Харко, Тересі Драпалі, Єлизаветі Крупа, лауретами конкурсу сут тіж: Веслава Житкевич, Петро Якубовський, Анна Франчук, Іван Ванатко, Дорота Шалва, Розалія Дуда, Павлина і Генрик Пелюшак. Виставу писанок можна оглянути в Любуским музею в Гожові.

Слова подяки за довголітню працю в організуваню конкурсу і підтриманю прекрасной народной традиції писанкарства належатся невтомним організаторам і членам конкурсной комісії, а особливо др Мирославу Пецуху, Лідії Святківській, Ірені Борушак-Губ'як.

(ред.)

Церкви на західних землях - Лігниця

Жадна з наших організацій в Польщі не має такої сили єднати нашу громаду, як то робили, роблять і мають надію, що будуть робити, Церкви. Чи то є Церква греко-католицька чи православна - вона є місцем, де наші люди передавали собі рідну, всхідню християнську традицію. Глядали Бога в своїй церковній мові, щоб му подякувати чи просити про ласку на штоден. В їх очах Бог од віків перемаляв до них кирилицьом та красом святих ікон. Зв'язок наших предків і нас з Церквами дозволив тіж вратувати нашу мову і традицію по 1947 році. За того повинні-змі бити вдячни вшитким тим священникам, які посвятили своє життя і до кінця були при своїх вірних. Не забувайме, що в концтаборі Явожно терпіли священники православні як і греко-католицькі, даючи Богу і нам свідоцтво віри і прив'язання до свого народу. Хочу приблизити дві парафії (греко-католицьку і православну) в Лігниці і вказати хоч кус історичний шлях їх діяння, не забуваючи, що церкву так насправду творять люди: священники і вірні. Завдяки ним власні гнеска мають в Лігниці дві церкви, в яких можемо однаходити дорогу до Бога, як наші предки на своїх етнічних землях перед 1947 роком.

Парафія православна в Лігниці, як і ціла православна церква в Польщі, могла скорше одновити свою діяльність по 1947 році. Першу літургію одправлено 15 лютого 1948 р. в приватним мешканю Ольги і Анатолія Іванових. Хоч так насправду літургію скорше одправлено в місті Яворі недалеко Лігниці в приватним мешканю при ул. Парковій росіянина (білогвардійця) Черепанова. В тим самим році почалися відправи в лігницькій поєвангелицькій каплиці при ул. Паненьській, котра стала парафіяльном святиньом. На початку в парафії було 9 родин, але в 1949 р. юж 100 родин, а в 1950 р. - 150. З Лемківщини лігницькі вірні передо вшитким походять з сел Ізби, Фльоринка, Білична, Перунка, Білцарева. Під кінець 50-х рр. наступило зменшення числа вірних. Част наших люди повернула в рідні краї, а греки і македонці виїхали до своїх держав. Гнеска парохія рахує 150 родин. На жаль, засимілювалися вірні з наших земель з Холмщини. В 1975 році парохія переносится до давного євангелицького костела з 1833 р. при ул. Зофії Коссак. В 1976-1977 рр. святиню достосувано до потреб всхідньої літургії, але в серпні 1978 р. церкву підтопила ріка Качава в часі повені в Лігниці. Треба було на ново ремонтувати святиню. По осушінню

і одреставруваню в 1983 р. святиню на ново консекровано. В церкві є цінний іконостас з 1891 р., привезений з наших земель з церкви Різдва Пречистої Діви Марії во Влодаві. Під кінець 90-х років при церкві побудовано Дім Парафіяльний.

Важном подійом в житті церкви було відправлення 9 травня 1992 року воскресної літургії на лігницьким військовим цмонтері, де спочиває 1262 радянських офіцерів і вояків. Літургію служило 3 священників, а серед вірних було керівництво Північної групи військ і понад 100 російських офіцерів (в тим 40 генералів), 2 почесні (honorowe) компанії і дуже цивільних. През тоти роки в лігницькій церкві парохами були:

- 12.1947 – 18.02.1972 – о. Ярослав Тичино
- 4.09.1972 – 25.01.1976 – о. Юрій Крисяк
- 18.05.1983 – 17.08.1983 – о. Іван Романчук
- 17.08.1983 – 19.01.1993 – о. Василь Літвінюк
- 19.01.1993 – 26.09.1997 – о. Євгеній Буйко
- од 26.09.1997 – о. Любомир Воргач

Церков Воскресіння Господнього в Лігниці

Найвекшим скарбом в церкві, котрий пригадує Лемківщину, є хрест з Ізб. Не знатя чи бив в Ізбах на бані церкви, чи при вході. Добрі, що будит він до гнеска в наших лігницьких православних вірних пам'ят про минуле і вчит молоді покоління шанувати землю предків, лишену в Карпатах

Церква греко-католицька в Польщі мала дуже гіршу ситуацію. Отверто комуністи вважали її за ворога. Гіршого і барже небезпечного для комуністичної ідеології навіт од церкви римо-католицької. Влада комуністична боялася

той церкви, бо она, хоч дуже менша од римо-католицької, мала в собі велику силу і була готова давати жертви в ім'я правди віри, але і стояла при наших народі. Хоч заперта, заборонена, нелегальна до 1956 р. - жила в серцях вірних. А ей вірни, позбавлені своєю церквою, мусіли вибрати: чи іти законно до церкви римо-католицької чи - шукаючи релігійної всхідньої традиції - до церкви православної.

Церков Успення Пречистой Діви Марії в Лігниці

Греко-католицька парафія Успення Пречистої Діви Марії почала діяти від 1957 р., а книги метричальні сут од 1958 р. Священники, які служили в лігницькій парохії то: о. Володимир Гайдукевич (1957-1974), о. Зеновій Злочовський (1974-1975), о. Станіслав Тарапакський (1983-1987), о. Іван Мартиняк (1975-1991), о. Марко Сосницький (1987-1998), о. Богдан Гарасим (1998-1999), о. Мирослав Драпала (від 1996), о. Богдан Огородник (1998-1999), о. Михайло Дзюба (2002-2003), о. Маріуш Дмитерко (2005-2010), о. Дарій Губ'як (2010-2011).

Початки були барз тяжкі, наші вірни глядали свого місця по різних костелах. Були і камені, заперти двері чи страчені деси ключи, шоби лем не було чути в Лігниці нашої одправи. Допіро костел св. Яцка став місцем, де греко-католики могли однайти спокій, хоч і так відчували, што є не на своїм і не раз їм того припоминано.

14 жовтня 1978 р. до Лігниці приїхав на канонічну візиту о. митрат Степан Дзюбина — головний вікарій греко-католиків в Польщі. Він — лемко з Гладішова, своїм життям вказував, што церкву греко-католицьку не так легко зломити, як і цілу українську меншину в Польщі. Його відвідини зміцнили віру і любов до свого. През довгі роки в церкві діяв хор, котрий провадив Василь Булик. Не раз хор виступлював поза Лігницьом, наприклад, в Вамбежицах 16 серпня

1981 р. під час літургії, яку служив о. митрат С. Дзюбина в зв'язку з візитом префекта Конгрегації до справ Східних Церков кардинала Владислава Рубіна. Не можна тіж забити о довголітнім церківнику Григорію Крисі, який през довгі роки служив під час літургії. На жаль, родина не похоронила його в нашій обряді.

В 1983 р. кардинал Гульбінювіч (бо не мали ми нашого владыки в Польщі) висвятив священників з Лігниці о. Володимира Ющак (лемка родом з Боднарки, гнесного владыку) і о. Романа Малиновского. В червці 1984 р. деяки з наших вірних, в тим я, могли перший раз видіти нашого владыку. До Лігниці завітав секретар до справ Конгрегації Східних Церков архієпископ Мирослав Марусин. В 1988 р. (27 серпня) Лігниця барз врочисто святкувала Ювілей 1000-ліття хрещення Руси-України. В червці 1989 р. о. генеральний вікарій Іван Мартиняк став першим греко-католицьким владыком по війні. І тут зачинатся нова страна в житі лігницької парохії, котра допровадила до побудування власной церкви, яка гнеска тішит і радує нови покоління вигнаних в 1947 р.

Гнеска Лігниця є центром релігійного і національного життя нашої меншини. Діют дві церкви, які опікуються нами. Дарують дорогу до Бога в всхіднім християнстві та вказуют нам, ким ми є і де лежат кости наших предків. За тото, думам, вшитки повинни зме їм бити вдячни.

Адам Вєв'юрка

Вітаємо Ювіляра з 95-літтям

Степан Семенюк - народився 19 січня 1920 р. За свою непохитну свідому поставу і підпільну діяльність був засуджений трибуналом НКВД до смертної кари, яку згодом замінено ув'язненням у советських таборах, в яких провів 15 років. Був учасником норильського повстання.

Постійний дописувач "Ватри", а також "Нашого слова", "Лемківщини" та інших часописів, активний член Об'єднання українців в Зеленій Горі, багато уваги присвячує дослідженню історії України.

*Бажаємо Ювілярові
кріпкого здоров'я, сил та натхнення
у діяльності на благо нашого народу!*

Редакція *Ватри* Головна управа ОЛ

Благодійна поміч Україні

В грудні Об'єднання лемків провадило збірку дарів для лемківських родин з Донбасу, котри мусіли лишити свої хижи і доробок цілого життя і оселитися в інших регіонах України. Щиро одповіли-сте на наше прохання.

Зібрали-зме, а тіж купили-зме за переказани Вами гроши, дуже дарів, головні одяг і черевіки для діти і дорослих, а тіж забавки, солодощі, шкільни річи, артикули санітарно-гігієнічни... Почтом з України вислали-зме 21 різдвяних пачок для 12 родин з дітми, приготували-зме тіж еден транспорт (9 великих міхів) для лемківських родин, котри тепер проживають в еднім селі на Тернопільщині, велику част дарів (кільканадцет міхів) переказали-зме волонтерці Ользі Соляр, котра особисті одвозит річи до Новоайдарівського р-ну Луганської обл., де проживають лемківски родини.

Дякуємо за поміч в перевожино пачок о. Григорію Назару, Маріанні Ярій, родині Потребків, дякуємо за поміч при сортуванню одягу Любомирі Дзюбині, Оксані і Олі Баюс, Наталії Шуті. Імена і назвиска жертводавців сут опублікувани на нашій інтернет-сторінці.

Закінчуємо збірку коштів для сиріт Юлії і Миколая Бочневичів – молодих лемків з села Переможне, котри трагічно втратили родичів і дідів. Село Переможне під Луганськом – еден з найбільших лемківських осередків в тім регіоні - било цілковито знищене в серпні і заняте през проросійски сили, котри до місцевої людности застосували репресії. До нашої збірки крім окремих родин долучилися тіж парафії.

Повна інформація про жертводавців появить ся на сторінці ОЛ по закінчінню збірки. Сердечні дякуємо вшитким жертводавцям, Спаси Боже за Ваше велике серце, небайдуже до чужого горя.

Інформуємо, же наша акція помочи Україні триває і юж на гнес на сортування чекають наступні кількадесят мішків для біженців. Заохочуємо не оставати збоку. Крім одягу, потрібні сут артикули санітарно-гігієнічни, в тим для малих діти, шкільни приладя, їдженія довготермінове, предмети домашнього вжитку, забавки... (62)

Любін, Лігниця, Шпротава, Вроцлав — біженцям зі Сходу України

Збірку гуманітарної допомоги для внутрішніх біженців в Україні, які перебувають в Івано-Франківській області організував Лігницький відділ ОУП, але приєднались до неї й інші: греко-католицькі й православні парафії, Об'єднання лемків, польські школи і громади. Ініціатором акції був Михайло Вітушинський з Любіна, який сам неодноразово відвозив допомогу в Україну.

В рамках акції збір допомоги проводився в трьох осередках: в українському ліцеї в Лігниці, в Любіні у мене вдома, де зараз міститься регіональний гурток ОУП, а також у греко-католицькій парафії в Шпротаві. До нашої акції приєднався також Вроцлав — координатор Галина Чеканська.

Протягом понад місяця ми збирали речі першої необхідності, продукти харчування, одяг, засоби гігієни, ліки, побутову техніку (AGD). У Любіні на наше прохання відгукнулося стільки людей, що ми й не сподівалися! Дуже активно включилися в

акцію представники української громади, зокрема й лемки. Родини часто по кілька разів поверталися з черговими дарами для України.

Значну допомогу переказала православна парафія — о. М. Репела передав кільканадцять величезних мішків з чудово посорттованими і описаними речами. Родини Вислоцьких, Нікончуків, Дзядиків, Моряків, Вітяків, Тирличів, а також окремі особи, незалежно від свого віку чи місця проживання, неодноразово приїжджали з дарами і допомагали також сортувати та пакувати допомогу. Неможливо назвати всіх, хто підтримав цю благодійну акцію, але хочу згадати, що багато хто з польської молоді підтримав та включився в збірку допомоги, коли наша акція вийшла поза меншинне середовище. А завдяки Анні Словіковській — директору школи №4 до акції допомоги українським дітям приєдналися і діти з Любінських шкіл і працівники Центру культури “Замкова Гора” в Любіні. Навіть власники магазину з дитячим одягом, який є в стані ліквідації, увесь товар передали дітям біженців.

3 Вроцлава з кількома мішками одягу, взуття і іграшок приїхав Олег Шляхтич, який потім ще 4 год. допомагав сортувати, пакувати і описувати дари.

Сердечно дякую Катерині Саламон, Агаті Ковальчик, родині Висоцьких, пані Магдалині Малик, Петрові і Евеліні Сметані, Моніці Вархолік, Ользі Федак, Маріушові Гурляському, Агнешці Скшипчак, Асі Єж, родині Моряків і багатьом-багатьом іншим.

В Любіні нам вдалось зібрати близько тони харчових продуктів, в тому й продукти для немовлят, 300 кг засобів гігієни і понад 400 мішків з одягом, взуттям, іграшками, ковдрами, постілью, рушниками..., а також пральна машина, магнетофон, каструлі, кухонний посуд, праска, фен для волосся і навіть телевізори.

Завтра (31 березня — ред.) усе це повантажать в Лігницю в TIR-а і допомога, на яку ми оформили усі потрібні документи, поїде до Івано-Франківська. На цьому, однак, не закінчуємо благодійної справи. Наша акція триває. Звертаємось до всіх небайдужих допомогти у збірці речей для біженців. Детальна інформація за тел. +48663772888 або по електронній пошті: kseniadd@wp.pl

Ксеня Довгань-Доманська

член Головної управи ОЛ
голова гуртка ОУП в Любіні

На фотографіях (зліва): Міхал Вітушиньскі, Моніка Вархолік, Ксеня Довгань-Доманська, Ігор Кручек;
(ниже): волонтерка, авторка статті.

До 70 річниці закінчення Другої світової війни

«Łuny w Bieszczadach» -

нашмарений нам страх

Книжка «Łuny w Bieszczadach» Яна Герхарда в комуністичній Польщі судила нас по війні. А в ній вирок бив лем єден — ВШИТКИХ ВИГНАТИ. Не важне, хто кільо мав років, де мешкав, чи навіть в тот час війни бив поза Лемківщином, бо не вернув з фронту чи примусових робіт до 1947 р. - то однак вшитки били *mordercami i banderowcami*. Але книжка не судила лем наших свідків - жертв акції «Вісла». Судила і наступни покоління по вигнанню, бо стала обов'язковом лектуром в технічних і заводових школах, а в них з наших родин найчастіше ся вчили, щоб якнайскоріше мати професію та піти до праці. Наша молодь мусіла читати тоти видумани пропагандом історії і навчитися страху, щоб публічно не повідати ким ся є. А коли били визвиска від українців-бандерівців, лекше і безпечніше било повідати, што я - лем лемко і не знам нич. Старше покоління часто того вчило свої діти в надії, што, може, хоц їм вдасться лекше жити. Але тоту ціну платиме до гнеска. Так дуже, за барз дуже не зна ким є! Гнеска треба нам вказати правду в історії. Хоц може она кус затримат неправду о нас, а, може, пробудит тих, яким пропаганда викривила світ. А Ян Герхард барз дуже злого не лем нам, але і полякам вчинив. Ким бив Ян Герхард?

Ян Герхард вродився в єврейській родині 17 січня 1921 р. во Львові, направду називався Віктор Лев Бардах. Во Львові закінчив гімназію ім. короля Ш. Баторого і ліцей ім. Г. Сенкевича. Школи тоти вчили барз міцно польского патріотизму. Віктор получил його з ідологійом сийонізму. В 1937 р. вступив до правой (prawicowej) організації молодих сийоністів — «БЕТАР», де виступував, як і його отец, проти лівих (lewicowych) єврейских поглядів. На весну в 1939 р. Віктор здав матуру, але в вересни почалася війна. Йому як не єдному в тот час в Польщі, вдалося єднак втечи до Франції. В Бретанії вступив до польского війська, яке створено при французкій армії. При ній скінчив війскову школу і в березні 1940 р. його перенесено до 2 полку піхоти в 1 Дивізії гренадьерів. Під час німецької агресії боронив Франції. 23 червця 1940 р. бив тяжко ранений і дістався до неволі. Німці на заході цілком інакше підходили до полонених. Віктора ув'язнено в сталягу - концтаборі під Відньом. А потім перевезено през Швайцарію до південной Франції до дальшого лічіння.

- Продовжєня на сторони 23 -

Вроцлав – місто молодых лемків

На гнесній ден во Вроцлаві студіює ок. 60 наших студентів. Приїжджають они не лем з околиц Вроцлава, але з півночы ци зо сходу, а навет з наших рідных Гір (околиці Розділя і іншы). Молоды лемкы виберають того місто не лем з того powodu, што має оно єдни з найбільше престижовых університетів в Польщы. Дуже з них хоче приїхати до Вроцлава з powodu діяльности і „лемківського” климату, який ту панує.

Як студентка, з власного досвідчя знам, як дуже серця лемкы вкладають в організуваня стріч для підтриманя нашої культури і рідной бесіды. Варто назвати деякы акції, які сами вышли од молодых студентів. Предовшыткым, жебы не стратити контакту з нашим середовищем, не стратитися в сьвіті ріжних культур і не стратити можливости побесідувати по-свому, студенти зорганізували штотижньови спітканя під гаслом „Наша середа” (організувані в клубі «Прибий п’ятака» з ініціативи властителькы Клаудії Бреян). На середовых вечерах в клубі пущана была наша музыка. Дало то барз велику можливіст до стріч в нашым троні, до вспільных сьпівів, танців і бесіды. Можна было спіткати в каждую середу там мінімум 20 молодых лемків – што означат, же не встидамеся свого і глядаме контакту.

Ідеме тіж з духом часу і поступом цивілізації, прото вартат хоц кус згадати інтернетову діяльніст студентів. Єдним з прикладів є група лемків, яка зорганізувалася, жебы створити на портали фейсбук сторінку під наголовком “Нашы сьпіванкы”. Тішытся она барз великом популярностью в середовищі молодых, котри глядають контакту з нашом культуром.

Підсумовуючы, діяльніст студентів сьвідчит о тим, што є шанса на будучніст для нашої лемківской культури і бесіды. Пізнаючы себе взаємні, стваряме новы контакты, а што за тим иде - новы можливости культурного розвитку. Описалам лем кусцьок з того, што організуєме во Вроцлаві і околицях. Надійом є, што буде то заохочяня для будучых наших поколінь, штобы студювати во Вроцлаві, єднатися і прилучати до барз добрі зграной групи, ділитися культуром. Бо в групі є сила!

Анна Поповчак
стипендистка ЛОФ ім. І. Криницького

Ювілей шляхетної ініціативи

У сучасну комерційну добу рідко трапляється, щоби хтось, сам заробивши маєток, призначив його не для себе, а на цілі, які вважає важливішими, ніж власну користь. Так власне вирішив Іван Криницький. У 2004 році він заснував шкільну фундацію, якій призначив великі гроші. Єдина ціль фундації - це матеріальна підтримка нашої молоді, яка добре вчиться і хоче здобути вищу освіту.

У вересні минулого року минуло 10 років діяльності Фундації. Ця маленька установа, яка не має ані одного штатного працівника, а веде її кілька вчителів - волонтерів, має вже шість випускників вищих навчальних закладів. Управа присвячує чимало часу Фундації. Розглядає звернення молодых осіб, які матеріально незабезпечені, а хочуть вчитися чи то після гімназії, чи після середніх шкіл. Стипендисти отримують щомісяця признану суму грошей. Коли про Фундацію дізналася наша громада, члени якої 1% податку можуть перераховувати на таку ж ціль, знайшлося багато осіб, які власне це зробили, а декілька з них є стратегічними добродіями фонду.

«Це одне з моїх найкращих громадських рішень, - говорить один з добродіїв, - бо я безкоштовно можу допомогти молодим». Завдяки цьому одночасно кілька молодых осіб, отримуючи підтримку, може вчитися. Хто який виш (uczelnia) вибирає залежить від того, ким хоче стати – лікарем, інженером, економістом, хіміком, банкіром чи вчителем.

«Треба сказати, - говорить голова Фундації Василь Шлянта, - що стипендисти стараються бути громадсько активними. Громадську працю виконують ретельно, а водночас добре вчаться, є скромними й доброзичливими».

Вони є чудовими амбасадорами нашого регіону і громади. Свідомі показують його вартісне обличчя. Водночас вони здобувають цінний досвід та вчаться професії, поширюють коло знайомих.

Після закінчення школи або вишу, зв’язок між колишніми стипендистами не розривається. Це також важлива громадська справа, щоб вони мали і зберегли цей зв’язок. Виникла ідея організувати літні мандрівки та зустрічі, а вже тепер вони є групою приятелів, які готові допомагати один одному у потребі.

«Насправді стипендія не закінчилась, - говорить Мирослав Коперський один з перших стипендистів, - вона триває далі, бо ми творимо

фундаційну родину, попри час, який минає». Усі колишні стипендисти є в Польщі. Шестеро працює. Двоє – Григорій і Анна - обрали науковий шлях і навчаються в аспірантурі краківських університетів.

Одна з колишніх стипендисток так підсумувала шляхетну ініціативу Івана Криницького: «Це небувало, що одна людина може змінити долю багатьох молодих лемків. З гордістю скажу, що моє професійне життя я багато в чому завдячую Івану Криницькому і його Фондації».

Чи можлива краща подяка? Дійсно, зерно, засіяне Іваном Криницьким, упало на добру ріллю і почне приносити стократний плід.

*Лідія Тилявська
Мирослав Коперський*

1% podatku dla

**„ŁEMKOWSKIEJ FUNDACJI OŚWIATOWEJ
im. Jana Krynickiego” KRS nr 0000225293**

Особливістю людського життя jest m.in. to, że od samego urodzenia, aby przeżyć a potem coś osiągać, w tak znacznym stopniu zależymy od pomocy poprzedniego pokolenia, zwykle rodziców. Jednakże po kilku dziesięcioleciach własnego życia w tę że opiekuńczą rolę wchodzimy sami. W naszej społeczności w minionych stuleciach niejednokrotnie zamożniejsi pomagali biedniejszym. Organizowano pomoc dla uczącej się w szkołach średnich i wyższych biednej młodzieży, rodzice której niestety sami nie byli w stanie sfinansować tej nauki. Rezultatem udzielenia wsparcia były potem liczne wybitne postaci życia społecznego, wywodzące się z kręgu naszej społeczności.

Pomóżmy sobie sami

W 2014 roku minęło 10 lat od notarialnego utworzenia przez Jana Krynickiego Łemkowskiej Fundacji Oświatowej. Jej celem jest dawanie materialnego wsparcia tym pracowitym i zdolnym młodym z naszej społeczności, którzy osiągają dobre wyniki w nauce i zdobywają średnie lub wyższe wykształcenie a nie są dość zamożnymi, by zrobić to bez pomocy innych. Fundację społecznie prowadzą nauczyciele. Fundusze na stypendia pochodzą w części z odsetek lokat terminowych funduszu statutowego Fundacji, w części z 1% podatku płaconego przez podatników a w części z darowizn przeznaczanych przez świadome, ofiarne i ideowe osoby czy organizacje, pragnące mieć wkład w owym szlachetnym dziele.

W składanym w Urzędzie Skarbowym zeznaniu podatkowym PIT za 2014 r. podatnik ma prawo wskazać wybraną przez siebie organizację pożytku publicznego (opp), dla której przeznaczą 1 % z kwoty „swojego” podatku.

Ile można zyskać?

Zysk podatnika jest moralny, bo wspiera on organizację działającą bezpośrednio na rzecz wsparcia niezamożnej młodzieży łemkowskiej, która dobrze się uczy i zdobywa wykształcenie. Podatnik niczego nie traci – a może bezpośrednio wpłynąć na to, do kogo trafi 1 % kwoty podatku płaconego przez niego Państwu.

Kto może przekazać 1 %?

Prawo skierowania 1% podatku dla opp dotyczy wszystkich podatników rozliczających w danym roku przychody podlegające opodatkowaniu, które nie są z podatku zwolnione. Mogą go zatem przekazać podatnicy rozliczający się:

- poprzez skalę podatkową (niezależnie od źródła) czyli przez PIT roczny z opodatkowaniem 18% i 32%,
 - podatkiem liniowym,
 - ryczałtowo od przychodów ewidencjonowanych,
- oraz podatnicy rozliczający przychody ryczałtowo wskazane w ustawie o PIT – ze zbycia nieruchomości, kapitałów pieniężnych, praw majątkowych.

Wsparcie darowizną

Organizacji pożytku publicznego, jaką jest ŁEMKOWSKA FUNDACJA OŚWIATOWA IM. JANA KRYNICKIEGO, można też przekazać darowiznę. Kwota takiej darowizny jest w deklaracjach PIT odliczana od uzyskanego dochodu, przez co pomniejsza ona kwotę podlegającą opodatkowaniu. Przelewu darowizny można dokonać na rachunek bankowy: Bank PEKAO S.A. O/Gorlice, ul. Jagiełły 6, nr rachunku: 86 1240 5110 1111 0000 5210 2844.

Всперайме разом майбутнє Лемківщини!

www.lemkoeducationfound.republika.pl

Коли кінцєм січня дістали-зме запрошення взяти участь в українознавчій вікторині – конкурсі знань з української мови, літератури, культури - в комплексі українських шкіл ім. М. Шашкевича в Перемишлі, вагали-зме ся. А то лем для того, же конкурс одбивався в часі наших ферій, бо ми юж інче воевідство, і маме вільне в інчим часі. Неко-три учні одразу повіли, же на феріях ся одпочиват, а не вчит, але більшіст била єднак за! І, думам, же не жаліют, хоц мусіли зазрити до книжки, а і до ін-тернету, жеби ся приготувати. Такий конкурс орга-нізуют в Перемишлі штороку, берут в ним участь не лем учні Шашкевичівки, а і молодь з пунктів навчання (віримо, же за рік пунктів навчання, котри висилают свої діти, буде більше, бо в наймолод-шій групі били-зме єдиним!). В змаганнях брали участь 4-особови дружини в трьох вікових катего-ріях 1-3 кл., 4-6 кл. і гімназія. В кожній категорії пункти навчання української мови з Горличчини представили спільні по єдній команді. Найліпших своїх учнів делегували вчителі Олександра Кач-мар (Люся, Ропя, Устя), Еміль Гойсак (Гладишів), Вікторія Гойсак (Горлиці). Кожна команда мусіла видумати назву і кус ся пристроїти. Наймолодши учні (Юля Корбич, Павлина Дзямба, Магда Болах, Любка Гойсак) замінилися в «Котиків-муркотиків», приготували маски, пришили хвости, і дос вправно складали букви, допасовували ілюстрації до казок, одповідали на звідання – в результаті за-няли друге місце, а найбарже ся тішили зо спіль-ной забави з місцевими дітми в шкільній світлиці, де охоче пригорнула їх вчителька Євгенія Феснак. Конкурс конкурсом – а інтеграція найважніша!

Дівчата з 4-6 кл. в своїй назві конечні хтіли вжити дакий лемківський символ, то і видумали «Ватряні вогники» (склад: Емілька Корбич, Ірена Вірхняньска, Марта Купец, Марися Гаєвска). Не виділам, на жаль, їх конкурсу, бо бив в тим самим часі, што і найменших, але хибаль мусіли бити добри, бо заняли перше місце в конкуренції для пунктів навчання (жирі признавало місця в двох категоріях: 1) дружини з Шашкевичівки, 2) дру-жини з пунктів навчання). Тогорічний конкурс бив присвячений М. Вербицкому, але крім відомости о тім славним композиторі, наши дівчата приготу-вали інформації про князя Данила Галицького, на-родни звичаї на св. Андрія, прислів'я про слово, опрацювали кілька оповідань, і граматика їх тіж не оминула.

Гімназистки (Оля Баюс, Наталя Купец, Аня Вірхняньска, Оксана Суханич) хибаль найдовше видумували назву, але мали тіж і найбільше про-позицій. Перемогли мрії про мандрівки в космосі, бо назвалися «НЛО з Гір», то значит UFO. Висту-пили не гірше од попередничок і тіж заняли перше місце з-помедже пунктів навчання. Як найстарши,

О котиках, ватрянках ...

мали найбільше роботи з приготуваньом: студію-вали балади Т. Шевченка, звичаї Масляной – часу перед Великим постом, мусіли ся знати на грама-тиці, а навет кус географії і історії. Крім того, і на кулінарії, бо мусіли опрацювати таку лексику, жеби запрезентувати перепис. Били і регіональні теми – з минулого Перемишля, за рік організатори обіцяли взяти під увагу і наш регіон і додати зві-дання о Лемківщині. Жирі вибрало тіж найліпшого учня за одповіді індивідуальни, в категорії пун-тів навчання виграли сестри Марта і Наталя Купец.

До складу жирі організатори запросили пред-ставників молоді, з наших учнів до того почесно-го грона належали Петро Ротко і Гриц Коперський. Вшитки учасники отримали дипломи і нагороди. Пополудни іщи звідили-зме Народний дім, кате-дру і Ринок княжого міста над Сяном.

Сердечні дякуєме організаторам, вчителькам, котри приготували окреми етапи вікторини: Анні Смолинчак-Багінській, Улянці Боднар, Наталії Ри-бці. Участь в таких конкурсах і взагалі співпрацю з більшими освітніма осередками уважаєме за барз важну для наших діти, котри ходят до польских шкіл, часто чуються осамотнени, бо не мают лем-ків-ровесників в своїх клясах, може бити їх лем пару осіб на цілу школу. Така інтеграція зміцнят свідомість, збільшат почутя власной вартости і вар-тости своей найональной меншини. «Приїхаме за рік?» - звідуюся своїх учнів. - «Приїхаме!»

Вікторія Гойсак

Спростування

В статті про Владислава Ревака № 1 (88) помил-ково записано адрес інтернетной сторінки автора. Повинно бити: www.wlad.nirka.net

... і гостей з інших Галактик.

Котики-муркотики: Любомир Гойсак, Магдаліна Болех, Павліна Дзямба, Юлія Корбич

Ватряні возники: Марися Гасвська, Марта Купець, Ірена Вірхнянська, Емілька Корбич

Криницькі віншування

Колядування - це прекрасний різдвяний звичай. Ідучи з колядою від хати до хати, сповіщаючи про народження Божого Дитятка, маємо також нагоду раз у році спільно повеселитись, поділитися святковим настроєм з родиною та знайомими, побажати їм всякого добра.

Цього року діти з Криниці, які вивчають українську мову, підготували вертеп для парафіян. Виступ відбувся в церкві. Діти охоче вчилися колядок та своїх ролей. Слід підкреслити вклад батьків, які допомогли приготувати костюми. У вертепі були ангелики - це Вікторія та Оксана Святківські, Мая Адамович та Вікторія Макух, пастушки - Павло Криницький і Лука Горошак. У постаті жида і жидівки втілились Юлія та Габріель Сивці. Дуже всім сподобався Ірод - це Бартек Псонак. Всіх присутніх охопив страх, коли вилетіла смерть, яку зіграв Яків Ціділо. Мужній воїн - це Мартин Сусідко. Всім було весело, коли бігав чортик - Максим Макух. Слід згадати про двох маленьких сестричок Олю і Дарію Гарасим, які ще не ходять до школи, але співали коляду і віншували. Насамкінець всім присутнім склала побажання Мартинка Криницька. Діти отримали багато оплесків на закінчення виступу і кажуть, що на наступний рік разом із своєю вчителькою Ларисою Шкварлою знову приготують вертеп.

Лариса Шкварла

Так зме колядували

Горлицькі діти на парафіяльній вечірній коляді в Сестер Василянок

Криницькі діти з вертепом в Церкві свв. Петра і Павла

«Іде зірда чудна»...

Традиційні, як шторка, 1 лютого зішли-зме ся покладувати. В нережисерованій програмі вечера колядували колядники з Гладішова, Ждині, Горлиц, Ропиці і Санкової. Неформальні в групі тій заспівали та і заграли члени ансамблю «Серенча». Атмосфера вечера була неповторна, родинна, а Антоничівка повна люди. Вшитко так по-нашому і поспівали-зме і набесідували-зме ся зо собом, погостилися. Учасникам представлено річний, рамовий програм наступних спіткань в центрі. Далі бесідували-зме о тих, які в тот святочний час потрібували нашої помочи, а ініціатив того рока било дуже.

И так Радіо-Лемко разом з православним парафією в Лугах провело III едіцію «Благодарной лемківської пакки». Подія має зінтегрувати наших люди, а найперше помочи потрібуючим, жеби святочний час добрі вспоминали. За зобраи гроши куплено потрібні продукти, котри роздано в греко-католицьких та православних парафіях. Об'єднання лемків било партнером того дня.

Інча благодійна акція нашої організації, то поміч вимушеним переселенцям в Україні. Пише-

Колядники „Серенча”

ме о тим в часописі в окремих дописах. Акція тривас, веце о помочи для потрібуючих на нашій сторінці <http://lemkounion.republika.pl>. Дякуємо за кожду Вашу поміч. Може помагайме си не лем од свята?

О тим, чим є марка карпатска,

як єй будувати і які можут бити для нас з того користи - могли-зме ся довідати на спітканю інформаційно-консультаційним на прикладі «Проваджия пастирської газдівки на терені Карпат». Стріча мала місце 24 лютого, а нашіма і вашима гістми били Давід Лясек - заступник голови Стваришния «Св-

А што чути на Антоничівці

Пйотр Когут в климатах Карпатского Єврорегіону

рорегіон Карпатский - Польша», Юзеф Міхалек - ведучий програми «Карпати лучат», Пйотр Когут - заступник голови Товариства підгалян (ведучий редик карпатский, який завітав на XXXI Лемківську ватру в Ждині) та Анджей Гонсеніца-Маковскі, голова Фундації «Партнерство трансгуманційне». Дуже цікавих і вартісних інформацій о способі творіння і засадах фінансування особливо для тих лемків (и не лем), які провадять агротуристику, грубо газдуют, витваряют екологічно чисти продукти чи одтваряют давни, лемківски ремесла. В основі той програми є створіння системи діяня і регіонального карпатского продукту, який буде складався з різних традиційних виробів (в тому числі і лемківських), характеристичних для карпатского етносу (етнічних груп, які

жиют в горах Карпатах). Систем тот фінальні буде перекладав ся на фінансови користи зареєстрованих виробників, які будут творити тоту карпатську марку. Час творіння такого єдиного для вшитких систему є дост довгий, бо праві десятилітній, але результат для його учасників буде вимірний. Буде то наша конкуренція для марки альпейской.

«Од думки до проєкту» О тим, як писати і реалізувати добрі проєкти, вчили-зме ся з дев'ятособовом групом студентів з Кракова 28 і 29 лютого 2015 р. Варштані мали за ціль перешколити молодих членів Об'єднання лемків в темі культурних проєктів, в тім як їх писати, на што треба звертати увагу, коли ся пише такий проєкт, што є потрібне і як го потім реалізувати. Разом випрацювали-зме пару концепцій різних діянь, які, маме надію, вдасться нам зреалізувати в пришлости. В рамках варштанів, які тривали два дні, била і фотографічна сесія вшитких учасників в лемківських строях. В задумі нашої організації сут циклічні спітканя в Антоничівці для молодих люди, які маю в собі потенціал і хочут дашто зробити для нашої громади, а при нагоді навчитися самому і скористати з досвіду інших люди.

Спітканя з Богуславом Аугустином

«Охорона культурного і історичного краєвиду Лемківщини як ключови елементи для функціонування сільських теренів» і вернісаж виставки «Церков в пейзажи Лемківщини» листівки з архіву Єжи Млинарського - то наступна пропозиція Центру культури ім. Б.І. Антонича, яка мала місце 19 березня 2015 р.

Богуслав Аугустин є істориком, презесом Центру культурной туристики „Carpathia”, його зацікавлія то: історія регіону, охорона пам'яток і культурного краєвиду, охорона льокальної архітектури, плянування культурного простору, крім того є він гірським провідником, наштоден пращое в Устриках Вижніх. Разом зо своїм товариством ремонтує дві зруйновани церкви в селі Бистре (гміна Чарна) і Лісковате (гміна Устрики Нижні). Можна повісти, же тото спітканя било продовжінєм теми марки карпатской, присутнім ясно давало до зрозуміння, же наша гісторія і культура є юж сама в собі цінністю, а при розумнім поступуваню і свідомості того, чим била, є и може бити - можеме отримувати з того користи. Наша культура дає можливість інтенсивного розвитку туристики в нашом регіоні. Того вечера дуже бесідувалося тіж о охороні церковной архітектури та не лем, о придорожних хрестах и

прикладових розв'язанях получіння традиції і сучасности в архітектурі об'єктів туристики.

Виставка архівних листівок додатково підтвердила, же про охорону культурного і історичного краєвиду треба дбати. На прикладі той експозиції можна прослідкувати, як протягом понад тридцятьох років змінявся пейзаж Лемківщини, чи на ліпше, чи на гірше - то юж наступна справа. Виставку можна обзєрати до кінця квітня.

Запрашає!

Наталія Гладик

Щиро запрашає,

приходьте, дєри Антоничівки сут широко отворени для вас!

Зазерайге на нашу інтернетову сторінку, там найдете інформації про наступни події на Антоничівці та фото-реляції з минулих: www.lemkounion.republika.pl

Лемківщина в архітектоніім просторі

7 лютого в нашій школі, як у всіх школах Польщі в цей час, проходила Стоднівка. Кожна Стоднівка є іншою, бо щороку інші, але все наші, учні залишають пороги лігницької школи. Цього року був це клас пані професор Олени Калитки. Учні в художній програмі показували події з життя школи, тепло дякували вчителям та працівникам. Дуже цікавою несподіванкою був танець матуристів з учнями молодших класів. Особливо пані директор Анна Гаврильчак-Маланчак та класний керівник Олена Калитка подякували учениці Оксані Шкирпан та її батькам за заангажування в організацію Стоднівки. До танця грав, як щороку ансамбль «Водограй». Хочеться підкреслити, що серед батьків, вчителів було і завжди є на всіх подібних заходах багато випускників нашої школи. Так що свідоцтво закінчення української школи в Лігниці не означає, що учні відлітають навіки, вони залишаються назавжди в житті школи. Бажаємо всім випускникам цього року успіхів на випускних іспитах. (ав)

Стоднівка в Лігниці

30 січня в Перемишлі місцевий відділ ОУП і Клуб Креативних Жінок в Українським Народнім Домі організували «Маланку-Вишиванку». Виняткова то була подія, бо красьні «вишиванковка». Строїлися до конкурсу і літні гості Маланки, і молодісі перемишляне. Пані Лідія Колянчук, родом з Лоси, головуєча жирі, радо вручала перші нагороди переможцям «найкращой вишивки», фундувани Почесним консулом України Олександром Бачиком. Достойні презентувавсь ансамбль «Аркан», вокальна «Крайка», а до забави під скору ногу пригравав львівський гурт «Orchestravito». Бавилися в порогах Дому лемки з Горлиць, Пантної, Маластова, Криници. Трудилася при столах молодь, при пацяти - різники, але ніхто не забив о братях з-за межи. В нічний аукці з помочом Україні спішили вражливи на малярське мистецтво поважни благодійники. (мг)

Наталія Хомик

„Маланка-вишиванка“

Вокальний колектив „Крайка“

Ольга Гіба

розмаляв Адам Вєв'юрка

Ким є наши люде? Часто як дописувачи до «Ватри» пробуєме однаходити цікавих лемків, яки щось творять в своїм життю, для котрих наше походження - то скарб, а не тягар. Глядаме тіж тих люди, яки не ділять, а просто є скарбом для своїх родин, парохії чи нашої цілої менишини, вигнаної з етнічних земель, де жила культура і традиція Київської Руси. Барз тепло є чути людину, яка достерігат українськост як силу для нашого лемківського багатства. Не боїться їй, лем розуміє, що лемківство в Польщі на ґрунті українськості лем допомагає ширше вказувати Лемківщину чи, в діалекті, - Лемковину. І я мав можливість пізнати людину, яка своїм талантом свідчить, як можна поєднати лемківство з ширшим світом, де є близька серцю Україна.

Задавав-єм звідання, яки мали вказати в тій пані лемківство та ґрунт їй праць. А она відповіла так: «Скажу так на початок: я не розділяю, чи то є тільки лемківське, чи тільки українське. Для мене ці речі - то одне, миле серцю. Я не дуже мішаюся у політику. Я роблю своє, те, що вважаю за добре і слушне. Ніколи не випераюся свого. Але завжди говорю, що я українка. Тому разом з дівчатами нашого отця Андрія (Бунзила) я створила ансамбль «Вишиванка», де співаємо по-українськи. Важко мені відноситися тільки до лемківської тематики Мабуть, це інтерв'ю не для мене. Для мене Україна і Лемківщина - це одне. Кохаю це як цілість». «То повідайте так під тим кутом,» - одповів єм. Пані Оля почала свою розповід.

Мої діди і мама походять з Боднарки. Тато - з Дверника. Тепер разом з батьками, чоловіком і донею живу в Шпротаві. Два роки не працюю, займаюся батьками, бо вже їм потрібна більша опіка. Батькові восени буде 90 років, а мамі минуло 81. Користуючись тим, що маю більше вільного часу, я задумала повернутися до своєї пасії, якою є нитка та голка. Першу вишивку я зробила в сьомому класі початкової школи, після того, як брат Володимир купив мені книжку з орнаментами до вишивки. Від тієї хвилини почалась моя велика любов і цікава пригода з вишивкою, але не тільки, бо дуже люблю ще шити. Моя мама дуже добре шила та вчила мене цьому також. А що я була старанною ученицею, то багато навчилась і це знадобилось мені у майбутньому. А крім цього, я ще вчилась сама. Завдяки інтернету сьогодні є великі можливості, є багато різних груп на фейсбуці, де можна обмінятися орнаментами вишиванок, передавати і отримувати різні поради, вказівки

Наши люде XXI віку

до цього рукоділля. Я свою пригоду з писанками та ялинковими кульками почала пару років тому. Завжди мріяла робити такі речі, але не було візерунків, не знала де їх шукати, де купувати матеріали. Крок за кроком я здобувала досвід і можу похвалитись, що не один раз я була інспірацією для інших. Багато людей я заразила цієї любов'ю. А успіхи видно на світлинах, хоч найкраще видно вживу. Світлина ніколи не віддасть краси цих писанок і ялинкових кульок. Вишиванка - це наша традиція. Багато людей вважає, що це заняття для старших жінок. Це неправда! Вишиті речі можуть бути так цікаво зроблені, що і молодь хоче їх нащодень одягати. Я вишиваю не тільки святкові декорації. Вишиваю сорочки, сукенки, спідниці. Маю намір вишивати краватки для чоловіків та сумки для жінок. Наприклад, взимку я вишила обрус. Можна також вишивати образи. Є насправді багато можливостей. Єдиним недоліком є дуже довгий час праці. Колись я хотіла купити машину для вишивання, вже навіть почала шукати. Але після розмови з приятелькою Олечкою ми вирішили, що машинна вишивка не має душі. Кожна майстриня, коли вишиває, в кожному хрестик, який ставить на полотні, передає та залишає своє серце, свою душу, просто свою любов. І саме так є в мене. Кохаю те, що роблю. У кожній моїй праці є частина мене. Важливо, щоб показати молодим людям, що вишивка - це дійсно чудова пригода, яка вимагає багато зусиль, але дарує передовсім багато радості і задоволення. І думаю, що саме цим можна зацікавити молодь і передати наступним поколінням цю велику красу і цінність.

Крім вишивання, є в мене ще одна пасія - це спів. Рік тому, разом з доньками нашого отця Андрія Бунзила - Аничкою і Настусею - ми створили під патронатом нашого Будинку культури ансамбль «Вишиванка», в якому співаємо українські пісні. Характерною ознакою цього ансамблю є ручно вишиті строї. Маємо вже своїх фанів. Як тільки можемо, показуємо тут в нашому середовищі красу нашої культури і вишиванок.

Пані Олю, Лемківщину чи ширше Україну видно в Вашім життю. То є чудове! Хай плани і мрії далі сповняються та дарують нашої громаді Вашу щоденну любов до свого.

Дякую за розмову!

В порогах нашого ліцею в Лігниці (частина 2)

Директором тоді (від 1 вересня 1962 р.) обрано мгр Ірину Снігур, випускницю Вроцлавського університету, яка в школі працювала з 1 вересня 1960 р. вчителем математики. З 1962 року школа і гуртожиток містилися в будинку по вул. Хойновська 98. Зараз будинку немає, але в серцях усіх випусників, вчителів та працівників школи, Хойновська 98 займає особливе місце. А найбільше всі тужать за каштаном, який ріс біля цього будинку. Під цим деревом народилась пісня - неофіційний гімн нашої школи на музику лемківської пісні "Тиха вода". Каштан цей не раз чув наші пісні при гітарі, але також і слова визнаної любові, тої щасливої, але також і нещасливої, переповненої сльозами. Каштана вже немає, але пісня живе в лігницькій школі і не лем, бо і на Лемківській ватрі в Ждині. А це слова тієї чарівної пісні:

*Наша школа, наша школа
Міститься в Лігниці.
В нашій школі, в нашій школі
Дівки парадниці.
Рада би я, рада би я
Хлопця покохати,
Рада би я, рада би я
Ще й матуру здати.*

*А премудрі професори -
То люди чудові,
Заганяють до науки,
Лем не до любові.
А премудра ця наука
В голову не входить,
Як мій милий чорнобривий
Під каштаном ходить.*

*Бодай Тебе, мій миленькій,
В боці закололо,
Що так скоро твоє серце
Про мене забуло.
Не забув я, не забув я,
Лем собі думаю,
Що я з тобом, що я з тобом
Розмовляти маю.*

Випусники з 1963 р. (клас мгр Ірини Снігур): Адам'як Петро, Баб'як Олена, Худик Василь, Гринь Михалина, Кіх Богдан, Клімкевич Галина, Козяр Іванка, Кунцік Ольга, Лабік Павел, Назар Володимир, Плішка Миколай, Пиртко Василь, Рапіта Мирон, Скейка Олександра, Ващишин Богдан, Верхун Орест.

Випусники з 1964 р. (клас мгр Ярослави Шумілович): Данчак Стефанія, Домбровський Любомир, Худьо Ірина, Колічко Марія, Колічко Стефанія, Ласінович Марія, Маркович Михайло, Мерена Євгенія, Підлипчак Василь, Шипська Марія, Пелешок Зеновій, Походай Ярослав, Томашевська Анна, Тилявська Марія, Ващишин Ярослава.

Випусники з 1965 р. (клас мгр Єлизавети Салтисьяк): Брєян Ірина, Хомин Марія, Домбровський Богдан, Галан Роман, Гнатюк Богдан, Юнко Іван, Керкош Анна, Клапач Євгенія, Носкович Анатоль, Парасюк Іванка, Роман Теофіля, Рута Миколай, Стависька Лідія, Віннічек Надія, Тилявська Анна, Зінський Володимир.

(далі буде) **(ав)**

Вчителі з випусниками 1974-1975

Презераме стари фотографії і документи

Випускники 1982 р. з вихователькою mgr Оленом Калитком

І клас, навчальний рік 1971-1972

Джерело: Приватний архів автора статті.

Роман Періг, *Немеркнучі перлини. Лемківські приповідки*, Львів 2013.

В збірці подано 1549 приповідок з околиць Горлиць, Ясла і Коросна, записаних од лемків, котри внаслідок повоєнних депортацій нашлися в Бориславі. Читач однайде тіж коротку історію Ванівки, фотографії з 30-х років XX століття з рідного села автора - Ванівки. Сам автор так характеризує свою збірку: "...почав пригадувати своє, те, що мені говорили моя баба, батьки, які мали що приповісти на кожную життєву ситуацію. Це було і повчальне, і жартівливе, і іронічне, і виховне. Отож, моя збірка — це згадана, зібрана і записана маленька частинка того, що зникає на наших очах, як лід навесні". Редактором публікації є знана дослідниця лемківської культури, член Фондації дослідження Лемківщини Марія Горбаль.

Банує як пес за кым.

Без терпіня не дає Бог спасіня.

Бие біда того, хто не тримат ся розуму свого.

Біда тому, хто добра не чинит нікому.

Бій ся того, хто нич ся не боїт.

*Бій ся цапа спереду, коня — ззаду,
а бортака — зо виштыкых сторін.*

Блудна вівця — вовча вечера.

Бог дав сьвато, а чорт — гості.

Буд добрым слухачем, будеш добрым оповідачем.

Будеш вівцев, вовкы ся знайдут.

Вір своїм очам, а не чуждым речам.

Вісімнадцет літ быват ено раз, а 81 іщи рідше.

Вовк старіє, але не добріє.

Вчера не доженеш, а вод завтра не втечеш.

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис *Ватра*):

Еміль Стремецкий, Шпротава – 100 зл.

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:

BANK PEKAO SA

83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція *Ватри*

Головна управа ОЛ

Надія Желем, *Посьмійме-ся разом*, Дрогобич 2013.

"Лемки не тільки важко працювали, але й веселились. Жодне свято не обходилося без пісні, жартів, веселих забав. Вони були майстрами гумору." Так пише во вступі авторка Надія Желем родом з Мацини Великої. Збрала она в своїй книжочці 300 жартів і 500 приповідок, переконайтеся сами, же можуть они піднести настрій (в текстах зберігає правопис оригіналу).

Петро провадив по рынку в Горлицях
паця на мотузку. Пан хтів го понизыти и
покепкувати над ним.

-Ej, gospodarzu, czy to na sznurku to wasz
syn?

-Ні, пане, сирота. Веду го до панів, бо
гварит, же має ту якусу родину.

-Кым ся чуєш, Петре? - зьвідує ся юж по
выгнанню Ваньо.

-Меже українцями — українец, меже
руснаками єм руснак, меже поляками —
поляк.

-А меже бортаками?

В склепі ся пытат Василь:

-Сыр рокфорт мате?

-А то што?

-Сыр сплісьнівий.

-Такого не маме, але маме кобасы рокфорт,
рыбы рокфорт, хліб рокфорт.

Петро продає на ярмаку пса. Підходить до
нього пан и ся зьвідує:

- Здоровий?

- Здоровий!

- Мудрий?

- Мудрий!

- Вірний?

- Барз вірний. Юж го п'ятий раз продаю.

Василь стрічат Петра на дорозі:

- Ци міг быс мі пожычыти десятку?

- Жаль мі, приятелю, але не мам при собі ани
грошыка.

- А дома?

- Дякую! Вшыткы здравы.

-Василь, тобі як далеко з корчмы домів?

-Штырі сьпіванкы!

(ред.)

Вертайме до давних імен!

Фотія

Гнеска хочу Вам приблизити наше стародавнє ім'я, котре на Лемківщині частіше надавали дівчатам, хоц виводиться од постаті святого. Мам на думці ім'я Фотія, котре наши предки наштоден здрібняли барз тепло - Фотійка, а пришло оно в наши страни през святого Фотія.

Штоб познати святого Фотія, треба посмотрити на житя святого Аникита (його племінника). Они били родом з Нікомидії. Аникита бив жовніром, котрий барз критикував імператора Діоклетіана (284-305) за того, што поставив в місті шибеницю для християн. Розгніваний імператор наказав мучити святого, а потім шмарити його диким звірам.

Але лев нич не робив святому і в тот час почалося сильне трясіння землі. Впала голова з різби Геркулеса, а під розваленим міским муром згинуло барз дуже поган. Тот знак, однак, не переконав поган, штоб увільнили Аникита. Кат, який підняв меч, штоб відтяти голову святому, сам впав непритомний. Святого Аникита почали ламати колесом і палити огнем, але колесо затрималося, а оген згас. Втовди мученика шмарили до горця з кип'ячим олов'єм, але олів став студений. Так Господь охоронив свого слугу для свідоцтва віри.

Племінник мученика, святий Фотій, отверто величав свідоцтва віри Аникита і звернувся до царя словами: «твої боги є неправдиві!» За того сказали його на смерт, але меч, піднятий над новим сповідником, осліпив самого ката. Мучеників посадили в касарню. По трьох днях Діоклітіан почав намовляти їх: «Поклоньтеся нашим богам, а будете вільні і багаті». Мученики відповіли: «Згинеш ти зо своїм славом і багатством!». За тоті слова їх прив'язали за ноги до диких коней, але святі лишалися неушкодженими. Не вбила їх тіж купіль в горячій воді. Діоклітіан барз ся розгнівав і наказав розпалити великий пец, а християни, натхненні подвигами святих Фотія і Аникити, сами добровільно ішли на смерт зо словами: «Ми християни!» Вшитки померли з молитвом на устах. Тіла святих Аникити і Фотія не постраждали від огня, навіт волоси лишилися ціли. Виділо того барз дуже поган і през того чудо увірували в Христа. Било то в 305

році. Пам'ят святих мучеників Фотія та Аникити церква згадує 25 серпня.

В нашій історії ім'я Фотій відоме з походу Аскольда на Константинополь — Царгород в 860 році. Причином походу било вбитя з наказу цісаря грецкого Михайла купців з Київської Руси за їх несплачени невеликі борги. О тих подіях пише в своїй проповіді патріарх Фотій, што бив на тот час першоієрархом Церкви Грецької. В червці 860 року, коли імператора грецкого Михайла не било в Константинополі, князь Аскольд зо своїм військом на кораблях оточили місто зо вшитких боків. Коли вранці 18 червця 860 р. мешканці Константинополя пробудилися, то злякалися, бо воїни Аскольда почали штурмом брати місто. Патріарх Фотій, што лишився в столиці Візантії, просив вшитких щиро молитися і боронити святе місто од поган. Почувши про небезпеку, імператор Михайл повернув до Царгорода, став на молитву з патріархом

Фотієм в церкви Святої Богородиці во Влахернах. Ранком патріарх винюс зо співами Божественну ризу Святої Богородиці та вмочив в море єй полу. Била тиша, і море заспокоїлося, «а тут відразу знялася буря з вітром, і знову встали великі хвилі, і кораблі безбожної Русі розметало, і до берега пригнало, і побило їх так, що мало їх вибавилося з такої біди і до себе повернулося», — розповідає нам преподобний Нестор Літописець. Війська Київської Руси не здобили міста, але Аскольд взрів силу правдивого Бога.

Молитва Фотія та чудо навернули Аскольда на християнство і попросив він в Царгородського патріарха Фотія хрещення для себе і для вшитких своїх підданих, для цілого народу руського, племен, што проживали в його державі. Патріарх Фотій та імператор Михайл III надіслали до Руси місіонерів на чолі з єпископом, яки хрестили князя Аскольда.

В хрещеню правитель Руси отримав нове ім'я Миколай. З того часу в Києві постала християнська громада і засновано било єпископску кафедру. Патріарх Фотій збудував дорогу для нашого народу до християнства. Хоц частіше в наших лемківських думках то вчинили святі Кирило і Мефодій.

Не будуйме границ в нашій історії, лем пише цілу історію нашого народу, а ім'я Фотій през свою святість єднат Лемківщину з цілою історією Київської Руси.

(ав)

З домашньої аптечки

Заквашина організму

Жеби наш організм властиві функціонував важна єст квасово-основна рівновага (kwasowo-zasadowa). То стосунок катіонів и аніонів в устрийових рідинах (płynach). Запевнят правильніст життьових процесів и властиве Ph організму. Вшитко того, што іме, впливат на наш організм: може го заквашати або алькалізувати. Заквашат тіж стрес, ліки, кофеїн, дуган (tytoń), чеколяда. Ліпше зісти задуже продуктів, котри алькалізуют, ніж тих, што заквашают. Об'яви заквашина організму: болят стави и м'язи; болит голова, крутиться в голові; злі ся чуєме; маме зміни настрою; часто хворієме на вірусні інфекції; маме слабый імунітет (одпорніст).

Заквашина організму провадит до поважних хворот: атеросклероз (miażdżycy), цукриця, запаліня ставів, хвороби серця, рак, каміня в нирках, остеопороз.

Яки продукти заквашают наш організм? М'ясо, риба, будженина (шинка і т.д.), коров'яче молоко и його похідни з винятком натуральні сферментуваного напр. йогурту натурального, мука и зерна пшениці, кукуридзи, жита, рижу и їх похідни, білий и бронзовий цукор и продукти, котри мають їх в собі, яйця, чеколяда, какао, смажени страви, кава, чорна гарбата, біла рафінувана сіль, рафінуваний олій сонячниковий, універсальний, сойовий, пальмовий і т.д., некотри стручкові (соє, горох), компері без скірки, некотри овочи (журавлина, ягоди, сливки), алкоголь, дуган.

Натоміст продукти, котри одквашают наш організм, то: практичні вшитки овочи и ярини, а найбарже цитрина, арбуз и огурки; нерафінуваний олій льняний, олива з оливок, кокосовий, з ріпаку; свіже молоко козяче; сіль морска и гімалайська, каша татарчана (gryczana), яглярна (пшоно); стевія, ксилітол (цукор з берези); гарбати з зіля, yerba mate (парагвайська гарбата), вода з цитрином, зелена гарбата.

Не оціняйме на підставі смаку: цитрина єст барз квасна, а чудово алькалізує. Заквашат того, што повстає по розкладі даного продукту.

На здоровля!

Анна Шкурат

Щедрий вечер і щедри серця в Криниці

Навечер'я Йордану традиційні на Лемківщині називають Щедрим вечером. В тот вечер лемки сідают до другой святой вечері, а по хижах ходят щедраки з ліщиновима киями і вінчуют щасливий Новий рік, за што отримуют зерно і спеціальні гпечени хлібці-щедраки. 18 січня парафіяне криницької церкви св. Апостолів Петра і Павла разом зо своїм парохом о. митратом Іваном Піпком згідні з традиційом зобралися разом при великим столі на світлиці — старим приходстві. Газдині приготували пісні страви, по вечери вшитки разом співали-зме коляди і щедрівки. На тогорічним Щедрим вечері мали-зме особливих гости — Мирослава Кріля зо женом Тетяном і дівчатми Оленом та Мар'яном. Мирослав бив в Самообороні Майдану, а тепер боронит рідной землі в єдним з добровольчих батальйонів на Луганщині. Отец Мирослава родом з Солотвин,

тож в часі короткой святочної перепустки з фронту хотів він вказати своїм дітям землю прадідів. Ден перше одвідав Горлиці, Криницю, глядав люди, котри пам'ятали би його родину, розмавляв зо старшими криничанами. На парафіяльним Щедрим вечері попросили-зме пана Мирослава о слово, а він оповідав о актуальній ситуації на сході України. А ціла тота історія зачалася іщи в грудни. Втовдиль греко-католицька парафія в Криниці збрала 1000 злотих на медичну допомогу для військових батальйону "Айдар", в котрим М. Кріль є заступником командира роти. Гроши переказали-зме за посередництвом волонтерки Ольги Соляр, крім того, наши діти від опіком вчительки Лариси Шкварли написали листи і намалювали малюнки. В подяці за поміч отримали-зме підписаний през вояків український прапор, котрий тепер прикрашат нашу світлицю.

Яцко Ставиский

член Головної управи ОЛ

- Продовження зо сторони 9 -

Німці того робили, бо не знали, што Віктор є євреєм. Не знали, што ратують поляка єврейського походження. Але, однак, дивно, што так “легко” німці його звільнили. За легко. Під кінець літа 1941 р. почав студіювати хемію во Франції як вільний, молодий француз. Штоб мати за што жити, працював в господарів. Є таке підозріння, што не лем пінязі там ним керували. Він, подібно, доносив німцям на французких партизанів, хоц не є на того ясных доказів. В тот час несподівано Віктор зачинат симпатизувати з французкими комуністами. Бере активну участ в їх діяльності і стаєся членом Французкой комуністичной партії, а потім діє як комуністичний партизан в тайній організації «Вільні стрільці і партизани Франції» (FTRF). Штоб його не розпізнано, почав звати себе Жан Герхард. Отримував тіж за свою партизантську діяльність пенсію — 900 франків. Недовго стаєся заступцьом командира 35 Бригади (FTRF) в Тулузі. В тот час Жана підозрюють в співпраці з німцями, в тим, што зрадив їм, де є штаб французких партизанів, о котрим німці нич не знали, а потім несподівані заатакували та зліквідували. За того французкий уряд Шарля де Голя хотів видати на нього вирок смерти, котрий єднак не виконано, бо не найдено отвертих доказів вини. В 1942 р. Жан оженився з Катрін Гайтін. В 1944 р. перенесено його на північ Франції, де створив батальйон, який прилучено до 1 Французкой армії. Батальйон тот діяв як частина так званого Згрупування піхоти польской, котра ідентифікувалася з комуністичним польским урядом в Любліні (PKWN). З своїм батальйоном як майор Ян Герхард в листопаді 1945 р. вернув до Польщі. На весну в 1946 р. станув на чолі 34 полку піхоти (2900 жовнірів і офіцерів) в Ліску. Полк тот скоріше 25 січня 1946 р. брав участ в пацифікації Завадки Морохівской, де през годину

Ян Герхард одзначає польського жовніра за успішну депортацію українців 47-го рока.

закатувано 70 мешканців села. Наймолодша вбита людина - дитина мала рочок (Анна Максим), а найстарша 74 років (Катерина Писаник). Полком в тим часі командував росіянин плк. Плуту, котрий недовго по тим морді бив перенесений до Москви. Але його полк ся лишив і лишилися вояки, яки знали, як нищити наше життя на рідних землях. Бо вшитки они пам'ятали, што робили в Завадці, лем чекали на свого нового полковника. А бив ним власне майор Герхард, котрий подібні, бестіяльсько провадив війну з партизантком УПА, як і страшні катував наших цивільних люди, стосуючи масову відповідальність, што кожен лемко-русин-українець то 100% ворог Польщі. Тото видно било, як казав розстрілювати, а і сам тіж особисто, без вироку, безпідставні пійманих наших нич нікому не винних люди. Сут тіж реляції, што сам добивав в'язнів-партизантів УПА, навіть поранених. Тоти свої особисти пережитя переніс до книжки «Луни в Бещадах», де свої діяня на наших землях переляв на руки УПА і наших люди. Але тіж під час самой акції «Вісла» барз брутальні трактував виселяних. Виганяв так, штоб якнайменше наши взяли. Казав своїм воякам бити виселяних і в жоден спосіб не вказувати співчутя. Коли Герхард зо своїм війском входив до села, вшитки знали, што буде барз злі. Скоріше перед вигнаньом бив тіж свідком смерти Сверчевского і тут тіж до кінця не можна оцінити, яку роль повнив в тамтій події. Є барз дуже питань без відповіді і, думам, же до кінця не дознаєся правди, коли не буде нових історичних джерел. За свої “заслуги” під час акції «Вісла» отримав особисте подякування од повіту Бжозів і тамтого УБ. Але і цілий штаб Людового війська польского нагородив його за тоти ганебні вчинки Валечним Хрестом.

В часі акції «Вісла» до Ліска до Герхарда приїхала жена з Франції. Не могла, однак, погодитися з тим, што він робив, а і комуністична Польща не за барз єй одповідала. Зажадала розводу і вернула назад до Франції. В 1947 р. Герхард поїхав там та розвівся, хоц подібно то барз пережив. Комуністична влада гарантувала йому за заслуги в Бещадах і не лем, кар'єру і барз вигідне життя, длятого вернув до Польщі. Під кінець 1947 р. вступив до найважнішої в Польщі військової вижшой школи: Академії Штабу Генерального. Авансує та переносят його на дальшу науку до Москви. В тим часі другий раз ся женит з Аліцією Москальском з Лодзі. Єднак несподівані добри часи Герхарда ся кінчат. Дістає розказ наглого повороту до Польщі, де зачинатся слідство в справі його участи в забитю Сверчевского. Зашмаряют му, што разом з французком розвідком (wywiadem), українском

еміграційом, УПА та польським урядом на еміграції зорганізував замах на життя генерала. Минули злочини Герхарда на наших людях допали його. І так само, як він робив з нима (биття, тортури), так само комуністи почали його переслухувати. През пару місяців по 40-50 годин без сну, битий та понижаний різними способами признався до вситкого, што хотіли комуністи. Навіт до таких річи, што уважано аж за неможливе до реального сповніня. Герхард перестав одріжнати реальний світ од фантазії. В в'язниці, гломлений психічні, фізичні і моральні пересідив два роки. Так напавду, його ув'язнено лем за того, што бив во Франції і видів інчий світ, ніж комуністичний. В 1954 р. по часі так званої "відлиги" („odwilży") Герхарда звільнено та очищено з закидів. Вертає до ласк комуністів, в тим часі, стаєся близким знайомим Гомулки. Зачинат писати книжку «Луни в Бешадах», котру видає в 1959 р. Дас она йому популярніст, богатство та впливи. В тій книжці фалшує він історію, творит образ українця — нелюдини, але і не лем українця, бо тіж як бандитів вказує "польське підпілля" („podziemie"), опозиційне ПСЛ Миколайчика чи діяня американців на світі. А найвекшом брехньом є писаня през нього, што наши села, таки як Яворец, Устрики Вижни чи Береги Вижни знищило УПА, а прецін він сам їх знищив, коли виганяв одтамаль наших люди. Книжка сталася барз популярна. Мала 12 видань, в сумі понад 500 тис. книжок. На ей підставі зроблено фільм «Ogniomistrz Kaleń» (1961 р). Міністерство освіти і науки затверджат ей як обов'язкову лектуру в школах. Вшитким барз ся подабат, як правдива історична повіст. Хоц ми знаме, што то неправда, то, єднак, вчит наши покоління страху. А Герхард стаєся послом на Сейм з землі Коросняньскої - юж не нашої, бо очищеної през нього. Але і на тим етапі життя виходит правдиве облича Герхарда. Він використовує владу сексуальні, використовує жінки високих представників влади чи свої працівниці. При тим виказує сексуальни девіації. Коли його вбито, сам Ярошевіч мусів інтервеніювати, штоб того не викликало скандалю. А Ян Герхард загинув в серпні 1971 р. від нападу свого недішлого зятя Збігнева Гарбацкого. Хоц і ту є дуже неясности. Бив тортуруваний і тяжко смертельно поранений, а на конец задушений. Так згинув чловека, котрий так дуже вчинив зла нам, полякам, французам. Гнеска історія його судит, колиси Бог, а нам лишатся лем дбання про минуле, штоб жертви Яна Герхарда мали тут на землі в наших серцях і молитвах правдиву вічну пам'ят.

Адам Вєв'юрка

інгбо

за лем-часом
(з цикло Лемківска хроніка)

січень

Січень-березень. Горличчина. ОЛ організувало допомогу лемківским біженцям з Донбасу в формі збірки одягу и фінансової помочи для сиріт.

16.01. **Пряшів.** Союз русинів-українців Словаччини святкував 80-ліття радіопередач для русинів-українців Словаччини и, при нагоді, лемків, яки могли слухати програми на території Польщи, за што велике Вам Спаси Боже!

17.01. **Торонто.** Об'єднання лемків Канади організувало благодійну Маланку з партнерском підтримком ОЛ.

17.01. **Перемишль.** Перемиський відділ ОУП и Клуб Креативних Жінок в Українським Народнім Домі організували "Маланку-Вишиванку". До забави пригравив львівський гурт "Orchestravito". ОЛ представляв голова Е. Гойсак зо женом.

24.01. **Мадрид.** Лемківски жителі міста організували Перший фестиваль лемківської культури "Кермеш". Оргкомітет Свята очолила лемкиня Марія Мирга з Самбірщини.

30.01. **Горлиці.** Капітула конкурсу "Мости Старости" виріжила довголітню працю Олександра Маслея на лемківській суспільно-культурній ниві на Лемківщині и в цілим світі — м.ін. як голови ОЛ, голови Світової федерації українських-лемківських об'єднань, старости Лемківської ватри в Ждини.

Переказаня нагороди лавреату під час Управи в Лігници. На фото зліва: О.Маслей, Е.Гойсак

30.01. **Горлиці.** В різдвяний час Комплекс шкіл №1 організував вечер з колядом. З нашими колядами виступив дитячо-молодіжний колектив "Ручай" з Горлиц. Присутній на концерті голова ОЛ Е.Гойсак констатував, же для гнешньої польської

молоді: римо-католики, католики і християне, греко-католики, православні — то незбагнена синонімічна павучина.

31.01. **Криниця**. З нагоди 20-го ювілею “Епіфанового” музею Новосанчівський окружний музей організував офіційні святкування. ОЛ представляла секретар Наталія Гладик.

лютий

01.02. **Горлиці**. Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” традиційно організував вечір коляд “Іде зірда чудна”. Чисельна “лемківська родина” колядувала під живу музику горлицької “Серенчи”.

12.02. **Варшава**. Президент РП новорічно спіткався з представниками нац- і етноменшин, але серед них забракло ОЛ. За яким ключом Міністерство адміністрації і цифризації запрошало лемківських лідерів до Президентського палацу — невідомо.

20.02. **Київський Майдан**. Вертаме думками до трагічних подій з вулиці Інститутської, до Небесної сотні Революції Гідності.

20.02. **Білий Бір**. Комплекс шкіл № 2 ім. Т. Шевченка організував в рамках Х Фестивалю української казки конкурс малюнків, на котрий свої праці послали тіж учні з пунктів навчання рідної мови на Горличчині. В своїй категорії перемогла 5-літня Лена Залітач з Лося.

Бортне (зліва):
о. Мирослав Цидило, о. Григорій Назар, кс. Кшиштоф Мігач

21.02. **Зелена Гора**. Представники лемківських організацій спіткалися з др Мирославом Копистянським і проф. Штефаном Дудром — лемківськими представниками в Сеймовій комісії нац- і етноменшин. ОЛ представляв голова ОЛ Е.Гойсак. Крім справ, які стосувалися Комісії, зобрани

виповілися, же потрібний є запропонований представниками Сеймовій комісії нац- і етноменшин формат спіткань вшитких лемківських організацій. Руска Бурса і Товаришиня Лемків, які узурпують собі виключне право до називання ся лемками, - бойкотували зустріч.

21.02. **Лігниця**. Місцевий гурток ОЛ організував танцювальну забаву.

24.02. **Горлиці**. Центр культури ім. Б.-І. Антонича організував спіткання з представниками Єврорегіону “Карпати”, котрі приблизили присутнім стратегію Карпатської марки “Carpathia”.

25.02. **Перемишль**. Діти з пунктів навчання рідної мови з Устя Руского, Лося, Гладішова, Ропи і Горлиць перемагали в Вікторині, присвяченій 200-літтю уродин о. Михайла Вербицького — автора музики до гімну України.

28.02 - 01.03. **Горлиці**. Центр культури ім. Б.-І. Антонича організував варшати для молодих лемківських лідерів.

березень

07.03. **Варшава**. Гостем виборчого конвенту Б. Коморовського бив Адам Вев'юрка — заступник голови ОЛ.

10.03. **Горлиці**. З нагоди 70 років перемоги над гітлерівцями Генеральний консул Росії нагородив медалями воєнків II Світової війни, серед них лемків: Дмитра Сабатовича, Михала Баняса, Івана Демая, Григорія Євусяка, Петра Сулича.

15.03. **Бортне**. В музейній греко-католицькій церкви Музей “Двори Карваціанів і Гладішів” організував екуменічний поетичний вечір “Великий піст — молитва в радості”. Поетичні твори читали: місцевий парох о. Мирослав Цидило, горлицький парох о. Григорій Назар, кс. Кшиштоф Мігач з парохії в Шимбарку. ОЛ представляв голова ОЛ Еміль Гойсак і голова ревізійної комісії ОЛ Андрій Клімаш.

19.03. **Горлиці**. Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” організував спіткання з регіоналістом Богуславом Аугустином на тему охорони культурного і історичного краєвиду Лемківщини. В тот вечір стартував тіж вернісаж виставки Єжи Млинарського “Церков в краєвиді Лемківщини”.

20.03. **Горлиці**. Міська бібліотека організувала дискусію під заголовком “Компетенції майбутнього”. ОЛ представляла секретар Наталія Гладик.

28.03. **Лігниця**. Гістми засідання Головної управи ОЛ в Лігницькій ліцею ім. Б.І. Антонича були представники національних і етнічних меншин: циган, жидів, німців, українців.

29.03. **Гожів Влклп**. В Любуському музею ім. Декерта виставлено писанки, нагороджені в 45 Загальнопольським конкурсі писанок ім. М. Ковальського, організованим ОЛ і ОУП.

(мг)

LEM. www - вартат заздрити, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:

- концерти, виставки, дебати, прелекції,
презентації
- Бібліотека ім. Василя, Теофіля и Олександра
Куриллів
- кімната присвячена Б.-І. Антоничу
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра" Ждиня, 17-19 липня 2015 р.

www.watrazdunia.pl

Об'єднання лемків
www.lemkounion.republika.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
www.lemkoeducationfound.republika.pl

Радіо „Кермеш”
Передачі: неділя 22:35 - 23:00
Ведучи: Павлина Цюрік, Роксана Тхір
kermesz@radiokrakow.pl
www.radiokrakow.pl

Радіо „Скриня”
Передачі: четвер 19:05 - 20:00
Ведучи: Івона Пентак, Ольга Галабуд
skrynja@radio.rzeszow.pl
www.radio.rzeszow.pl/media-box

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

„Лемколянд” www.lemkoland.com

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниці
ім. Б.-І. Антонича www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі
ім. М. Шашкевича www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських об'єднань
www.sfulo.com

Оголошення

Dom parterowy w surowym stanie, 220 m2
powierzchni użytkowej, w Gorlicach przy
ul. Reja sprzedam. Telefon kontaktowy 502 774 445.

Передплата „Ватри”

Ціна одного примірника 3 зл. + 1,75 зл. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 7,00 зл. (кошти пересилки) = **19,00 зл.**

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - **13 зл.**

Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = **64,00 зл.**

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji

Budac / Wydaje **ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW**
Zarząd Główny
ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.republika.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

„Ватра” весна 2015 (89)

Редагує колегія

❖ Вікторія ГОЙСАК головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК ❖
❖ Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl ❖
❖ Наталія ГЛАДИК, Василь ШЛЯНТА, Олександр МАСЛЕЙ, Штефан ГЛАДИК ❖

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

Adres Redakcji

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Ватра

watrzdynia.pl
Лемківськ@ ватра в Ждзині
17 - 19. 07. 2015

Блог. [www](http://makelifelemko.blogspot.com)

*Міля і Марія на своїм блогу:
<http://makelifelemko.blogspot.com>
пропонують нам смачну кухню і все оригінальну моду*

Дав мі няньо призовліня, жеби-м пішов на школіня...

28 лютого спікали-зме ся в Антоничівці, жеби довідатися як писати проєкти.
В перерві помедже мультимедіальном презентаціом а видумуваньом
нашого проєкту нашлася хвильочка на забаву –
перебрали-зме ся в лемківски строї і зробили малу фото-сесію.

Наступне школіня юж недовго, хто охочий,
просиме: дайте знати, для кожного найдеся місце :)

Зліва: Катерина Ковальська, Оксана Баюс,
Емілія Піжє, Григорій Суханич

Ольга Губа - лемківська майстриня зо Шпротави

Воістинно Воскрес!